

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Білостоцький технологічний університет (Польща)

Університет прикладних наук (Литва)

Відземський університет прикладних наук (Латвія)

Університет «Aurel Vlaicu» в м. Арад (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Луцький національний технічний університет

Одеський національний економічний університет

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали VII Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 листопада 2025 р.

Полтава
2025

Література

1. Худолій Ю., Глушко А. Статистичні методи в системі оцінювання фінансової стійкості банківських установ. *Соціальний розвиток: економіко-правові проблеми*. 2025. (7-8). <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.7-8.09>
2. Глушко А.Д. Інструментарій статистичного аналізу в системі оцінювання вартості бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2025. 76. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-12>
3. Антонюк О. П., Купріна Н. М., Шкарупа С. С. Фінансові результати діяльності підприємств: сучасні аспекти методики аналізу в системі управління та розвитку діяльності суб'єктів АПК України. *Економіка харчової промисловості*. 2024. №2/2024.
4. Глушко А.Д., Грачова А.О. Методичні засади аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7106>
5. Hlushko A., Tokar O. Application of advanced statistical software in research and education. *SWorldJournal*. Bulgaria, Svishtov. March, 2025. Issue №30, Part 1. 39–47. <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2025-30-01-056>
6. Едуард Ю. Фінансовий моніторинг як інструмент управління фінансовими ризиками підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2025. №2(93). URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/48787/2/GEJ_2025v93n2_Yurii_E-Financial_monitoring_as_a_tool_50-59.pdf (дата звернення: 02.11.2025)
7. Onyshchenko S.V., Glushko A.D. Additive deterministic models of enterprises activity financial results factor analysis. *Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф.*, 15 трав. 2019 р. Полтава: Пусан АФ, 2019. Ч. 1. С. 30-32.
8. Hlushko A.D., Vlasenko V.A., Chepizhna E.B. Methodology for Assessing the Effectiveness of Investment Projects Using MS Excel Tools. *Development of the Financial Market in Ukraine: Threats, Problems, and Prospects: Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference*, October 27, 2021. Poltava, 2021. P. 113-114.
9. Єлісеєва О. К. Статистичне моделювання фінансової безпеки України. *Науковий вісник національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2018. №1-2. с 10-18.
10. Маслій О.А. Методичні засади ідентифікації загроз економічній безпеці держави. *Економіка і регіон*. 2017. №6 (67). С. 28–34.

УДК 658.17:336.64

*Свистун Людмила Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент
Біленька Ілона Віталіївна, студентка*

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ: ФІНАНСОВІ ПРИЧИНИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА РОЛЬ САНАЦІЇ У ВІДНОВЛЕННІ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ

Проблема банкрутства підприємств в Україні набуває особливої актуальності на тлі економічної кризи. Повномасштабна військова агресія російської федерації спричинила значні фінансові втрати для громадян та бізнесу, що в окремих компаній призводить до ознак неплатоспроможності. В умовах війни підприємства стикаються з труднощами або неможливістю ефективно вести господарську діяльність, своєчасно розраховуватися з контрагентами та виконувати свої зобов'язання. Військова агресія

росії у 2022 році стала безпрецедентним шоком для економіки України, наклавши значний фінансовий тиск на підприємства, який вимагає уваги фахівців у сфері фінансів. Цей тиск не лише загострив традиційні ризики неплатоспроможності, а й породив нові, притаманні умовам воєнного часу фінансові чинники банкрутства.

Умови воєнного стану створюють серйозні труднощі для бізнесу, і банкрутство стає реальним ризиком для багатьох підприємств. До основних факторів, що підсилюють ймовірність неплатоспроможності в умовах воєнного конфлікту, можна віднести економічні проблеми, такі як: зменшення попиту, скорочення ринків збуту, підвищення вартості ресурсів та обмежений доступ до капіталу. Крім того, війна призводить до фізичних втрат та руйнувань підприємств - знищення інфраструктури, виробничих майданчиків і запасів, відновлення яких потребує значних витрат і часу.

Під час війни ризики для бізнесу суттєво зростають, що веде до збільшення страхових витрат, при цьому не всі загрози можуть бути покриті страховими полісами. Обмеження доступу до ринків, контроль та перешкоди у збуті зменшують обсяги продажів і скорочують прибуток підприємств. Воєнний стан також підвищує ризики кредитної неплатоспроможності через зниження платоспроможності клієнтів і партнерів, що призводить до зростання заборгованості. Додатково спостерігається зниження інвестицій і капіталу внаслідок невизначеності, а зміни у політичному та правовому середовищі створюють додаткові загрози для діяльності підприємств. Урахування цих факторів показує, що війна становить реальну загрозу фінансовій стабільності бізнесу в Україні. Неплатоспроможність і банкрутство перестають бути лише потенційною небезпекою і стають реальними наслідками, що відображається у зміні структури та обсягів проваджень у справах про банкрутство.

Урахування всіх перелічених ризиків і економічних чинників свідчить про те, що військовий конфлікт формує системну та багаторівневу загрозу для фінансової стійкості українських підприємств. За цих умов неплатоспроможність і банкрутство перестають бути лише гіпотетичними сценаріями, набуваючи ознак реальних та масових наслідків для суб'єктів господарювання. Це об'єктивно зумовлює трансформацію структури та динаміки судових проваджень у справах про банкрутство, що є прямим відображенням як зростання фінансового тиску на бізнес, так і змін у стратегіях антикризового реагування підприємств [1].

У воєнних умовах санація набуває особливого значення як інструмент збереження економічного потенціалу, продовження діяльності підприємств та мінімізації втрат для кредиторів і держави. Вона виступає альтернативою ліквідації, дозволяючи підприємству відновити платоспроможність шляхом реструктуризації боргів, оптимізації витрат, залучення інвесторів та впровадження заходів фінансово-економічної стабілізації. Отже, враховуючи ключову роль санації як інструменту збереження економічної стійкості в умовах війни, доцільно розглянути її фактичне застосування в попередні роки (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка масштабів застосування санації в Україні у 2020–2022 рр.

Показник	2020	2021	2022
1.. Кількість справ, закінчених провадженням	737	931	720
2. Кількість справ із винесенням постанови про визнання банкрутом	430	852	710
3. Справи за заявами про затвердження планів санації боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство			
кількість справ на розгляді протягом року	40	14	7
ухвалено рішення	0	1	0

Джерело: сформовано авторами на основі [2]

Наведена таблиця ілюструє зміни в судових провадженнях у справах про банкрутство у 2020 - 2022 роках та показує суттєве скорочення активності господарських судів у 2022 році, що безпосередньо пов'язане з запровадженням воєнного стану. Загальна кількість завершених проваджень знизилася з максимального показника у 931 справу в 2021 році до 720 у 2022 році, що відображає загальне уповільнення темпів розгляду справ і формування ефекту «відкладених банкрутств». Аналогічна тенденція простежується і в кількості справ, завершених ліквідацією показник впав із 852 до 710, підтверджуючи домінування ліквідаційних рішень над процедурами відновлення. Особливо показовою є ситуація з процедурами фінансового оздоровлення. Застосування превентивної санації протягом усього аналізованого періоду залишалося вкрай низьким і продовжувало скорочуватися - від 40 справ у 2020 році до лише 7 у 2022 році. Кількість рішень про її затвердження майже дорівнювала нулю. Така динаміка свідчить про недостатньо розвинені механізми фінансового оздоровлення в Україні і низьку їх практичну ефективність навіть попри те, що збереження життєздатних підприємств у воєнних умовах є критично важливим завданням.

У процесі досудової санації важливо пам'ятати про кредиторів, які не беруть участі в плані санації, оскільки вони мають повне право ініціювати провадження про банкрутство. Крім того, суд може відмовити в затвердженні плану санації, якщо кредитор, що голосував проти, доведе, що ліквідація підприємства буде більш ефективною. Таке може статися у випадку, коли кредитор справді отримає більшу вигоду і швидше при ліквідації, ніж у процесі санації. Основною перевагою досудової санації є її відносна швидкість та можливість уникнути тривалих судових процедур [2].

Слід відзначити, що під час розгляду справи судом боржник користується захистом від вимог кредиторів. Однією з ключових труднощів при підготовці досудової санації є переконання основних кредиторів у доцільності проведення процедури. Для того, щоб продемонструвати перспективність санації, боржник має надати детальний фінансовий та ліквідаційний аналіз стану підприємства.

Аналіз показує, що активність господарських судів та використання процедур санації в Україні залишаються обмеженими, особливо в умовах воєнного часу. Досудова санація може бути ефективним інструментом збереження платоспроможності підприємств, надаючи захист від вимог кредиторів і дозволяючи оперативно впроваджувати заходи фінансового оздоровлення. Її успіх залежить від наявності санаційної спроможності, чіткої концепції відновлення та переконливого фінансового обґрунтування. Водночас низький рівень застосування процедури свідчить про необхідність розвитку інституцій та підвищення ефективності механізмів фінансового оздоровлення в Україні.

Література

1. Дроздов О. М. Особливості реформування законодавства про банкрутство в період воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4a734f5a-8e2f-40ab-8bf6-419725cb8422/content>.

2. Банкрутство під час війни: практика Верховного Суду. Презентація Верховного Суду . Київ, 2023. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_Bankr_war_prakt_VS.pdf.

3. Що потрібно знати про Кодекс з процедур банкрутства? ЛІГА:ЗАКОН. URL: https://biz.ligazakon.net/news/185723_shcho-potrбно-znatipro-kodeks-z-protsedur-bankrutstva.